Ecolybrium
Ecologisch onderzoek en advies

Hoofdkantoor:
Heugterbroekdijk 31
6003 RA WEERT

Vestiging Maastricht:
Florijnruwe 111-8
6218 CA MAASTRICHT

Opdrachtgever:
Gemeente Nederweert
Afdeling Samenleving Fysiek
T.a.v. De heer M. Hartjes
Postbus 2728
6030 AA Nederweert

Datum: 24 november 2023

Onderwerp:
Rapportage Quickscan Ecologische Waarden planlocatie 'Tiskeswey Fase 2', te Nederweert-Eind (ons kenmerk: 23-1494)

Opgesteld door:
De heer M.J.M. Coenen

Geachte heer Hartjes,

Hierbij ontvangt u van ons de rapportage inzake het uitgevoerde Quickscanonderzoek Ecologische Waarden ter plekke van de projectlocatie 'Tiskeswey Fase 2', te Nederweert-Eind, zie figuur 1.

Figuur 1: Onderzoekslocatie en verbeelding van het bouwplan Nederweert-Eind

Aanleiding

Er zijn voornemens om 42 nieuwbouw woningen te realiseren binnen de onderzoekslocatie. De verbeelding van dit plan is in figuur 1 weergegeven.

In het kader van deze ontwikkelingen is het noodzakelijk dat het bestemmingsplan gewijzigd wordt. In dat kader en in het kader van de Wet natuurbescherming is het noodzakelijk dat er een beeld ontstaat van de mogelijke aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten (en/of op gebruiksfuncties hiervan) en dient beoordeelt te worden of eventuele natuurwaarden met de voorgenomen ingrepen negatieve effecten ondervinden.

Onderzoeksmethodiek

Om erachter te komen of er op en rondom de onderzoekslocatie beschermde diersoorten voorkomen of geschikte groeiplekken aanwezig zijn van bijzondere en/of beschermde planten, is de locatie middels een veldinspectie onderzocht en beoordeeld op geschiktheid voor soorten. Dit onderzoek is uitgevoerd op 17 november 2023.

Aanwezige natuurwaarden

Broedvogels (al of niet met jaarrond beschermde nesten)

In het onderzoeksgebied zijn nauwelijks natuurlijke vegetatiestructuren (bomen, struiken en/of bloemrijke vegetatie) aanwezig. De percelen worden gebruikt voor het hobbymatig houden van schapen en paarden.

Op een perceel van een van de aangrenzende woningen zijn fruitbomen aanwezig die functioneel zijn voor broedvogels. In een boom in de achtertuin (Steutenweg 75) is een steenuilenkast aanwezig. In directe omgeving zijn nog twee steenuilkasten aanwezig. Uit de geraadpleegde gegevens blijkt dat er in de directe omgeving (circa 50m ten oosten) enkele waarnemingen zijn van deze soort (waarnemingen uit 2023), zie figuur 2. Ook uit de verdere omgeving zijn meerdere waarnemingen van de soort.

Figuur 2: Uitsnede waarnemingen steenuil (blauwe stippen), geel omlijnd is de planlocatie. De rode stip betreft de steenuilenkast aan de Steutenweg 75

Steenuilen hebben een zeer klein primair leefgebied vanaf hun broedplekken. Dit gebied is slechts 2.500m^2 groot. Dat betekent dat rond een nestlocatie een leefgebied-cirkel getrokken kan worden van 500m. In een geschikt territoria is idealiter sprake van een diversiteit aan kleinschalige landschapselementen, geschikte voedselplekken en zitplekken op hoogte (weidepalen, opgaande bomen, daken e.d.).
Omdat de soort zeer kenmerkend is voor dergelijke landschappelijke gebieden, is de soort ook zeer kwetsbaar. Vaak zijn ideale leefgebieden te vinden aan de randen van dorpen en middelgrote steden. Door een uitbreiding van deze kernen met woningen verdwijnen steeds vaker deze typische steenuillanden.

Ook hier is dit het geval. Het begraasde gebied, de ingreeplocatie, is een ideale voedselplek voor steenuilen, omdat hier veel insecten te vinden zijn, met name regenwormen, maar ook muizen zullen hier veelvuldig rondrennen en als prooi dienen.

Het verdwijnen van dit gebied als onderdeel van een van de territoria, of zelfs van een overlappend territoria zal een negatief effect hebben op een, wellicht meerdere broedpaartjes in de directe omgeving.
Nesten en het primaire leefgebied (straal van 500 meter) rondom een territorium zijn beide beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming.
Ruimtelijke ingrepen zijn enkel toegestaan onder voorwaarden van een ontheffing en nadat is vastgesteld in hoeverre de nestkast(en) in gebruik zijn en of het verlies van dit gebied geen negatieve effecten heeft op de lokale populatie.
Indien er effecten optreden is het tevens noodzakelijk dat er in de directe omgeving van de nestlocatie(s) mitigerende maatregelen getroffen worden die dit verlies van leefgebied ruimschoots opvangen.

Op basis van nader onderzoek is het pas mogelijk een gedegen toetsing te verrichten aan de verbodsbepalingen Wet natuurbescherming en om een uitspraak te doen over de noodzaak voor een ontheffing en het treffen van mitigerende maatregelen (zoals nieuw, kwalitatief leefgebied (her)inrichten).

Andere (al of niet jaarrond beschermde nestlocaties van) broedvogels zijn niet aangetroffen en/of te verwachten. Daarvoor is het habitat onvoldoende ontwikkeld.

Effecten op overige broedvogels, zonder jaarrond beschermde nesten zijn uit te sluiten, door het ontbreken van geschikte opgaande vegetatie op de ingreeplocatie zelf. Er zijn ook geen nesten aangetroffen die anders doen vermoeden.
Het gebied vormt geen geschikt broedbiotoop voor grondbroedende soorten (akker- en graslandsoorten), daarvoor is het gebied te klein en teveel binnenstedelijk gelegen.

Foto 1: Beeld van de ingreeplocatie. Dit grasland is een perfect voedselgebied voor steenuilen. De weidpalen bieden prima uitkijkplekken op het grasland waar naar prooidieren gezocht kan worden.

Foto 2: Nestkast in een boom in de achtertuin van de Steutenweg 75. Achter deze tuin ligt de ingreeplocatie

Foto 2: Beeld vanaf de noordzijde van de ingreeplocatie op de boom met nestkast (gele cirkel)

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is geconcludeerd dat de aanwezigheid van vleermuizen valt uit te sluiten. Vaste rust- en/of verblijfplaatsen (denk aan boomholtes, open stootvoegen in bebouwingen e.d.) zijn niet aangetroffen. Verder bevinden er zich geen (primaire) vliegroutes. Het gebied vormt geen essentieel jachtgebied vanwege het ontbreken van enige opgaande bomen en struiken. Er zullen zeker wel vleermuizen jagen, maar de aantallen en het aantal soorten zal beperkt zijn. De herinrichting van het terrein zullen geen dermate negatieve effecten hebben op vleermuizen dat deze hier totaal verdwijnen.

In het kader van de Wet natuurbescherming kan geconcludeerd worden dat er geen sprake is van effecten op vleermuizen omdat deze ter plekke van de ingreeplocatie geen essentieel foerageergebied en geen primaire vliegroutes hebben. Het aanwezig zijn van vaste rust- en verblijfplaatsen is eveneens uitgesloten vanwege het ontbreken van bebouwing en bomen met boomholtes. Nader soortgericht onderzoek is niet aan de orde.

Vaatplanten

Tijdens het veldonderzoek, en op basis van de huidige situatie, zijn geen bijzondere/of beschermde plantensoorten aangetroffen. Het merendeel van de aangetroffen vegetatie bestaat uit gras en enkele kruidachtigen aan de randen van het perceel, buiten het begraasde deel. Beschermde en/of bijzondere soorten zijn op basis van het ontbreken van optimale groeiomstandigheden ook niet te verwachten. De ingreeplocatie is tevens te voedselrijk door het huidige gebruik.

Effecten op beschermde en/of bijzondere plantensoorten of vegetatie zijn dan ook uit te sluiten.

Overige soorten

Andere beschermde soorten, zoals amfibieën, reptielen, vissen, libellen, dagvlinders, grondgebonden zoogdieren en andere ongewervelden, zijn niet aangetroffen en ook niet te verwachten op de locatie. Hiervoor zijn geen (optimaal ontwikkelde) leefgebieden aanwezig. Kleine marterachtigen zijn vanwege het ontbreken van optimaal ontwikkelde habitats uit te sluiten van deze ingreeplocatie. Er zijn nergens sporen en/of geschikte verblijfsplekken aangetroffen die ander doen vermoeden. Ook uit de geraadpleegde literatuur blijkt niet dat deze soortgroep er voorkomt (of zou komen).

Effecten ten aanzien van beschermde soorten amfibieën, reptielen, dagvlinders, libellen, overige ongewervelden en grondgebonden zoogdieren treden niet op.
In het kader van de Wet natuurbescherming is te concluderen dat er geen negatieve effecten optreden, dat er geen nader onderzoek noodzakelijk is en dat er geen maatregelen getroffen hoeven te worden.

Conclusies

- Het gebied maakt onderdeel uit van het primaire leefgebied van steenuilen. Er hangen meerdere steenuilkasten aan de rand en de directe omgeving voor de soort en er zijn waarnemingen gedaan (in elk geval in 2023) van steenuilen in de directe nabijheid. Het bebouwen van de locatie kan een negatief effect hebben op een of zelfs meerdere koppeltjes steenuil. ***Om een gedegen effectbeoordeling te maken en een gedegen toetsing te kunnen doen aan de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming is nader soortgericht onderzoek nodig om vast te stellen welke functie het gebied heeft voor deze zeer kwetsbare en sterk in aantal achteruitgaande soort (waarvan de nesten én hun leefgebied) jaarrond beschermd is. Ons voorstel is om dit via een gebiedsanalyse uit te voeren, waarbij de geschiktheid van het gebied voor de soort bepaald wordt, zodat daar verbetermaatregelen getroffen zouden kunnen worden.***
- Effecten op algemeen voorkomende soorten (waarvan de nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd zijn) treden niet op, om dat er geen optimaal broedbiotoop aanwezig is op de planlocatie. In de directe omgeving (bijvoorbeeld in groen ingerichte tuinen) kunnen wel soorten broeden. Om verstoring te minimaliseren dienen de werkzaamheden zoveel als mogelijk buiten de kwetsbare periode uitgevoerd te worden (buiten de broedperiode (maart-augustus)). Door de werkzaamheden buiten deze periode uit te voeren en/of te starten net voorafgaande aan het broedseizoen worden de grootste negatieve effecten (verstoring in dit geval) op broedende vogels voorkomen.
- Essentiële foerageergebieden, primaire vliegroutes en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig op en rondom de onderzoekslocatie. Vervolgonderzoek is daarmee geheel niet noodzakelijk.
- Op de locatie is geen sprake van optimaal ontwikkeld habitat voor dagvlinders, libellen, amfibieën, vissen, reptielen, grondgebonden zoogdieren en overige ongewervelden. Nader soortgericht onderzoek naar deze soortgroepen of het treffen van andere mitigerende maatregelen zijn niet aan de orde.

Bijlage 1 Geraadpleegde bronnen

www.natuurgegevensprovincielimburg.nl
www.verspreidingsatlas.nl
www.waarneming.nl (NDFF)

Hustings F., van der Coelen J., van Noorden B., Schols R. & Voskamp P. 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Buggenum, H.J.M. van, R.P.G. Geraeds & A.J.W. Lenders (redactie), 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008. Stichting Natuurpublicaties, Maastricht.

Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden, 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). – Nederlandse Fauna 1. Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden 416 blz., 14 platen.

Turin, H., 2000. De Nederlandse loopkevers, verspreiding en oecologie (Coleoptera: Carabidae). – Nederlandse Fauna 3. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden 666 blz., 16 platen, met cd-rom.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. - Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Provincie Limburg (2017). Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wnb in Limburg, Provinciaal Blad Nr. 5634 (6 december 2017). Limburg.

Provincie Limburg (2017). Wijzigingsverordening Hoofdstuk 3 Natuur van de Omgevingsverordening Limburg 2014. Provinciaal Blad Nr. 1845 (25 april 2017). Limburg.

Bijlage 2 Wettelijke kaders

SOORTENBESCHERMING

Algemeen

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet natuurbescherming bepalend. De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. De Wet natuurbescherming heeft de beschermingsregels opgesteld in de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn vertaald naar de Nederlandse situatie.

VOGELRICHTLIJN

Soorten van de Vogelrichtlijn

Dit betreffen álle vogelsoorten die in Nederland aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn:

- Art. 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen
- Art. 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Art. 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Art. 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

HABITATRICHTLIJN, BERN BIJLAGE II, BONN BIJLAGE I

Dit zijn alle soorten in onderdeel A van bijlage IV van de Habitatrichtlijn inclusief bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd:

- Art. 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen
- Art. 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren
- Art. 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen
- Art. 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

NATIONAAL BESCHERMDE SOORTEN

Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het betreft hier de bescherming van in Nederland voorkomende soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten.

- Art. 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
- Art. 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
- Art. 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Een project kan in strijd zijn met de Wet natuurbescherming wanneer een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

WETTELIJKE BELANGEN I.R.T. ONTHEFFING

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van de Vogelrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Wanneer de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is.
- Ter bescherming van flora en fauna. Voor nationaal beschermde soorten geldt:
  - Er is sprake van een bij de wet genoemd belang. Zorgplicht voor álle aanwezige soorten geldt volgens de Wet natuurbescherming altijd de zorgplicht (Art. 1.11);
  - De zorgplicht schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor inheemse planten en dieren moeten voorkomen – of ze nu beschermd zijn of niet – en zorgvuldig met onze omgeving om moeten gaan. Deze zorgplicht geldt voor iedereen.

ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING LIMBURGSE INVULLING

De provincie Limburg heeft beleidsregels opgesteld in het document Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wnb in Limburg (6 december 2017, Limburg) voor soorten die beschermd zijn binnen de Vogelrichtlijn of bijlage onderdeel A bij de Wnb, te weten:

- De broedvogels zijn ingedeeld in de categorieën 1 t/m 4:
  - Hiervan is het nest van de vogelsoorten horende tot de categorieën 1 t/m 3 jaarrond beschermd (zie tabel 1)
  - Categorie 4 zijn de nesten van plaats trouwe vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen indien de nestplaats verloren gaat, maar dusdanig kwetsbaar zijn dat de functionaliteit niet in het geding mag komen
- Voor soorten in bijlage onderdeel A bij de Wnb geldt de Omgevingsverordening Limburg 2014 bijlage III bij paragraaf 3.8 “Vrijstelling dieren bij ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud” zijn soorten opgenomen waarvoor in Limburg een (gedeeltelijke) vrijstelling geldt (zie tabel 2)
- Art. 4.3 en 4.4 lid 2; Soms is het voor de ontwikkeling erg moeilijk om een aanvullend onderzoek uit te voeren. Bijvoorbeeld als gezien de doorlooptijd die dit met zich mee brengt een toegekende subsidie komt te vervallen of veiligheidsaspecten eraan in de weg staan.

In dergelijke omstandigheden zijn GS van mening dat er sprake is van een dermate uitzonderingssituatie dat de initiatiefnemer een ontheffingsaanvraag kan doen alsof de mogelijk aanwezige soorten daadwerkelijk aanwezig zijn. De initiatiefnemer moet in zo'n geval een aanpak overleggen waaruit blijkt voor welke soorten hij deze aanpak volgt, wat de maximaal verwachte dichtheden van de soorten zijn en welke maatregelen uitgevoerd gaan worden.

Nederlandse naam	Categorie
Kerkuil	1
Oehoe	1
Roek	1
Steenuil	1
Boerenzwaluw	2
Bosuil	2
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	2
Huismus	2
Huiszwaluw	2
Ooievaar	2
Slechtvalk	2
Boomvalk	3
Havik	3
Ransuil	3
Raaf	3
Rode wouw	3
Torenvalk	3
Wespendief	3
Zwarte wouw	3

Tabel 1: indeling in categorieën jaarrond beschermde nesten in Limburg

Nederlandse naam	Periode vrijstelling
Aardmuis	Gehele jaar
Bosmuis	Gehele jaar
Bunzing	Gehele jaar
Bruine kikker	Gehele jaar
Dwergmuis	Gehele jaar
Dwergspitsmuis	Gehele jaar
Eekhoorn	Maart- april en juli t/m november
Egel	Gehele jaar
Gewone bosspitsmuis	Gehele jaar
Gewone pad	Gehele jaar
Haas	Gehele jaar
Hazelworm	Juli, augustus en september
Hermelijn	Gehele jaar
Huisspitsmuis	Gehele jaar
Kleine watersalamander	Gehele jaar
Konijn	Gehele jaar
Levendbarende hagedis	15 augustus t/m 15 oktober
Meerkikker	Gehele jaar
Middelste groene kikker	Gehele jaar
Ondergrondse woelmuis	Gehele jaar
Ree	Gehele jaar
Rosse woelmuis	Gehele jaar
Steenmarter	15 augustus t/m februari
Tweekleurige bosspitsmuis	Gehele jaar
Veldmuis	Gehele jaar
Vos	Gehele jaar
Wezel	Gehele jaar
Woelrat	Gehele jaar

Tabel 2: Vrijgestelde soorten Limburg bij ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud (Omgevingsverordening Limburg 2014)